

Regelrådet är ett av regeringen utsett oberoende organ vars huvuduppgifter är att:

1. Ta ställning till om nya eller ändrade regler är utformade så att de uppnår regelgivarens syfte på ett enkelt sätt och till en, relativt sett, låg administrativ kostnad för företag.
2. Bedöma konsekvensutredningarnas kvalitet.

Regelrådet tar inte ställning till förslagets politiska syfte.

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Finansdepartementets promemoria Införande av vissa internationella standarder i penningtvättslagen

Regelrådets ställningstagande

1. Regelrådet finner att de administrativa kostnaderna är ofullständigt beskrivna och avstyrker därför förslaget.
2. Regelrådet att konsekvensutredningen inte uppfyller de krav som följer av 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller förslag till ändringar i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Förslagen avser att införa standarder antagna inom Financial Action Task Force (Fatf) i svensk lag.

Mer specifikt föreslås att definitionen av en person i politiskt utsatt ställning revideras bl.a. så att inte familjemedlemmar eller kända medarbetare till en sådan person ska omfattas av definitionen längre. Vidare föreslås att en verksamhetsutövare, utöver grundläggande åtgärder för att uppnå kundkännedom, ska vidta åtgärder för att avgöra om en kund eller en kunds verkliga huvudman är en person i politiskt utsatt ställning.

Det föreslås också att skärpta åtgärder för kundkännedom alltid ska vidtas när en affärsförbindelse etableras eller enstaka transaktion utförs med en person som har eller har haft viktiga offentliga funktioner i en stat utanför EES. Skärpta åtgärder ska också vidtas i motsvarande situation med en person som har eller har haft viktiga offentliga funktioner i en stat inom EES eller en person i ledningen i en internationell organisation och risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är hög. Bestämmelserna om skärpta åtgärder för att uppnå kundkännedom ska tillämpas även på familjemedlemmar och kända medarbetare till personer i politiskt utsatt ställning. När en person i politiskt utsatt ställning sedan minst 18 månader har upphört att utöva sina funktioner, ska bestämmelserna om skärpta åtgärder tillämpas till dess att personen inte längre anses medföra en risk för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Vidare föreslås att en verksamhetsutövare som förlitar sig på åtgärder för att uppnå kundkännedom som har vidtagits av en utomstående ska utan dröjsmål få del av de uppgifter om kunden som den utomstående har inhämtat. Verksamhetsutövaren ska också på begäran utan dröjsmål få del av den dokumentation som ligger till grund för de uppgifter om kunden som den utomstående har inhämtat.

Utöver detta föreslås att risker som kan uppstå när det gäller nya produkter och affärsmetoder samt användning av ny teknik också ska ägnas särskild uppmärksamhet vid bedömningen av risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. En verksamhetsutövare föreslås bevara uppgifter om åtgärder som vidtagits vid granskning av transaktioner i fem år. Tiden ska räknas från det att transaktionen utfördes eller att verksamhetsutövaren avstod från att genomföra transaktionen.

Vidare föreslås att ett nytt kapitel med bestämmelser om behandling av personuppgifter införs i penningtvättslagen. Personuppgiftslagen är tillämplig om inte annat följer av det föreslagna kapitlet, som omfattar såväl helt och delvis automatiserad behandling av personuppgifter som manuellt strukturerad behandling. Känsliga personuppgifter får behandlas om det är nödvändigt för att bedöma om kunden är en person i politiskt utsatt ställning eller familjemedlem eller känd medarbetare till en sådan person samt för bevarande av uppgifter om åtgärder som vidtagits för att uppnå kundkännedom m.m.

Det föreslås också att verksamhetsutövare ska kartlägga och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i verksamheten samt att denna bedömning ska dokumenteras och hållas uppdaterad.

När det gäller tillsyn föreslås att tillsynsmyndigheten får förelägga den som driver verksamhet som är anmälningspliktig enligt penningtvättslagen att anmäla sin verksamhet till Bolagsverket. Om anmälan inte görs ska tillsynsmyndigheten förelägga personen att upphöra med sin verksamhet. Bestämmelserna om tillsynsmyndighetens möjligheter att ingripa mot den som har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller som har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet föreslås också ändras. Således föreslås att om verksamheten drivs av en fysisk person får denne föreläggas att upphöra med verksamheten. Om verksamheten drivs av en juridisk person får denne föreläggas att göra rättelse och, om rättelse inte görs, att upphöra med verksamheten. Den som har ett kvalificerat innehav av andelar i den juridiska personen får föreläggas att avyttra så stor del av andelarna eller aktierna så att innehavet därefter inte är kvalificerat eller, om innehavaren är en juridisk person, att byta ut den i dess ledning diskvalificerade personen. Tillsynsmyndigheten föreslås också få förelägga en verksamhetsutövare som överträder bestämmelser i penningtvättslagen eller i tillämpningsföreskrifter till denna lag att göra rättelse. Om rättelse inte görs, får tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren att upphöra med verksamheten. Detsamma ska gälla om verksamhetsutövaren inte lämnar tillsynsmyndigheten begärda upplysningar eller ger tillsynsmyndigheten tillgång till de handlingar om verksamheten som behövs för tillsynen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2015. Äldre bestämmelser ska gälla för tillsynsärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Administrativa kostnader

Det anges i konsekvensutredningen att det i mars 2013 fanns ca 27 000 verksamhetsutövare enligt penningtvättslagen som står under tillsyn av någon av de sju tillsynsmyndigheterna respektive Sveriges advokatsamfund. Vissa av verksamhetsutövarna omfattas dock endast till den del verksamheten avser särskilda i lagen utpekade tjänster. Därtill kan det finnas ett antal verksamhetsutövare som inte har ansökt

Postadress

Kv Garnisonen, 103 33 Stockholm

Telefon (vxl)

08-405 10 00

Webbplats

www.regelradet.se

E-post

regelradet@regelradet.se

om tillstånd eller som inte har anmält sin verksamhet för eller ansökt om registrering, trots att de bedriver sådan verksamhet som faller under penningtvättslagens tillämpningsområde. Det beskrivs vidare i Finansdepartementets förslag relativt detaljerat vilken typ av företag som berörs av de föreslagna lagändringarna. Det handlar både om finansiella och icke-finansiella verksamheter och berör bl.a. fysiska och juridiska personer som driver bank- eller finansieringsrörelse, livförsäkringsrörelse, viss försäkringsförmedling men även verksamhet som fastighetsmäklare med fullständig registrering, verksamhet som revisor, juridisk rådgivning och verksamhet med kasinospel m.m.

Regelrådet konstaterar att beskrivningen av berörda företag ger en uppskattning av det totala antalet, en detaljerad bild av branschtillhörighet men att storleksmässig beskrivning av de berörda företagen saknas.

Det anges i konsekvensutredningen att förslaget som innebär att varje verksamhetsutövare ska vidta åtgärder för att identifiera, analysera och förstå sina risker kan väntas medföra ytterligare analysarbete, något som särskilt för de mindre verksamhetsutövarna kan medföra ökade kostnader. Samtidigt hävdas att ett riskbaserat förhållningssätt och bättre kunskap om relevanta risker kan och bör möjliggöra en mer ändamålsenlig och effektiv fördelning av resurser och bättre utformade interna rutiner i företagen. Vidare anges i konsekvensutredningen att förslagen som avser person i politiskt utsatt ställning medför att arbetet med att identifiera sådana personer väntas öka. En riskbedömning kommer också att behöva göras beträffande såväl inhemska som internationella personer i politiskt utsatt ställning. Därutöver förväntas skärpta åtgärder behöva vidtas i förhållande till fler personer än idag. Sammantaget bedöms i konsekvensutredningen att detta medför ökade kostnader för verksamhetsutövarna. Det anges vara mycket svårt att uppskatta hur stor denna kostnadsökning kommer att bli. Förslaget om att verksamhetsutövare ska bevara uppgifter om transaktioner anges medföra ett visst ökat administrativt arbete och därtill relaterade kostnader. Emellertid framhåller Finansdepartementet att det idag finns motsvarande krav gällande uppgifter som hämtas in i samband med kundkännedomsgärder och departementet bedömer att det bör innebära att rutiner och tekniska lösningar för hanteringen redan finns hos verksamhetsutövarna.

Regelrådet konstaterar att de sistnämnda kostnaderna tydligt framstår som administrativa och att det även är troligt att en del av de övriga kostnadsökningar som Finansdepartementet bedömer kommer att uppstå utgör administrativa kostnader. Det går emellertid inte att utläsa hur stor andel som kan väntas vara administrativa. Det är överhuvudtaget inte möjligt för Regelrådet att få en uppfattning om hur stor förändringen i kostnader kan väntas bli, eftersom inga beräkningar redovisas i underlaget. Regelrådet noterar att Finansdepartementet bedömer att det är mycket svårt att göra en uppskattning av hur stor kostnadsökningen kommer att bli. Det framgår emellertid inte av underlaget vare sig vad dessa svårigheter består i eller vad som har gjorts för att samla in information. Därmed kan inte Regelrådet avgöra om exempelvis ytterligare beräkningar hade kunnat göras. Mot denna bakgrund finner Regelrådet att de administrativa kostnaderna är ofullständigt beskrivna och avstyrker därför förslaget.

Konsekvensutredningen

Problembeskrivning och syfte med förslaget framgår av konsekvensutredningen, liksom överensstämmelse med EU-rätten och tidpunkt för ikraftträdande. Som angetts ovan finns en beskrivning av berörda företag som i vissa avseenden är detaljerad men samtidigt ofullständig i det avseendet att en storleksmässig beskrivning av företagen saknas. Det nämns att ett riskbaserat förhållningssätt och bättre kunskap om relevanta risker bör möjliggöra bättre intern resursfördelning och bättre utformade interna rutiner.

Av konsekvensutredningen framgår att kostnader för företagen väntas öka. Det går tydligt att utläsa att en del av dessa ökningar avser administrativa kostnader men det går inte att utläsa hur kostnadsökningen kan väntas fördelas mellan olika kostnadslag. Varken förändring i administrativa eller andra kostnader har kvantifierats.

Effekter på företagens konkurrensförhållanden tas inte upp i konsekvensutredningen. Utöver att det konstateras att ökade kostnader för analysarbete i synnerhet kan väntas uppstå för mindre företag nämns inget om effekterna för mindre företag till följd av förslagen.

Utifrån det angivna finner Regelrådet att konsekvensutredningen inte uppfyller de krav som följer av 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 24 september 2014.

I beslutet deltog Karin Lindell, ordförande, Lennart Palm och Eleonor Kristoffersson.
Ärendet föredrogs av kommittésekreteraren Per Högström.

Karin Lindell
Ordförande

Per Högström
Föredragande